

Yakın Geçmişin Mirasının Korunmasına Yönelik Güncel Kuramsal Tartışmalar

H. İlke ALATLI - Demet ULUSOY BİNAN

Giriş

20. yüzyılın başında ivmelenen koruma biliminin kapsamı gelişimini halen her boyutta sürdürmektedir. Nasıl koruyacağımıza dair bilimsel yaklaşımlar olgunlaşırken neleri koruyacağımız, diğer bir ifade ile neleri miras olarak nitelendirdiğimiz de zaman içerisinde değişmektedir. Kırsal mirastan sualtı mirasına geniş bir çerçevede hem kuramsal olarak hem de uygulama alanında bilimsel yaklaşımların tartışıldığı günümüzde, son yüzyılda ortaya çıkan modern mimarlık mirası ve 20. yüzyıl mirası gibi miras türlerinin yanında ‘yakın geçmişin mirası’ tanımı da 20. yüzyılın son çeyreğinden itibaren uluslararası koruma alanında karşılaşılan bir ifade olmuştur.

‘Yakın Geçmişin Mirası’ Nedir?

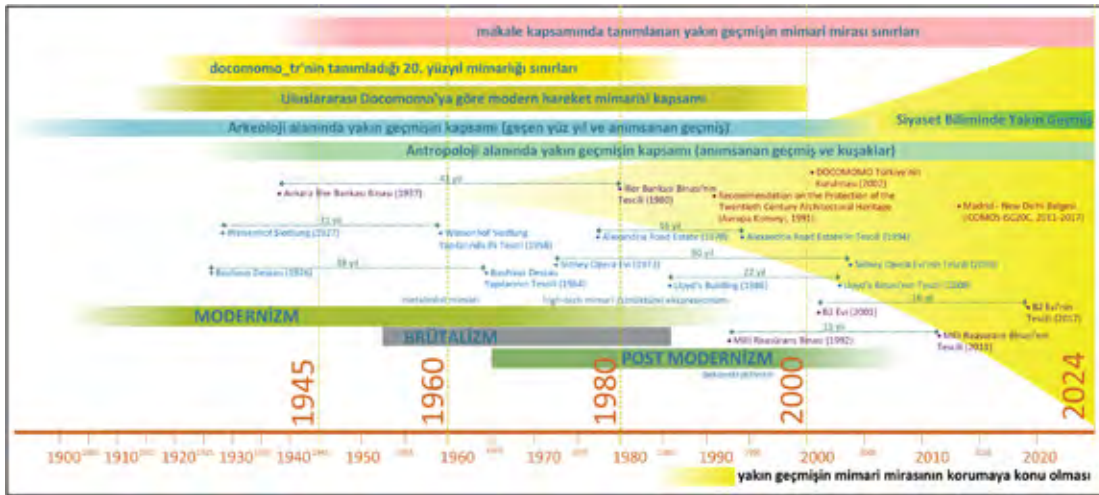
Yakın geçmişin mirası ifadesi her ne kadar sıklıkla kullanılsa da kapsamı net olarak tanımlı değildir. Genellikle günümüze “yakın” bir zamanda üretilen (veya ortaya çıkan) ve bugün miras niteliği taşıdığı düşünülen varlıklar için uzmanlar tarafından oluşturulan öznel bağlamlar çerçevesinde farklı biçimlerde kullanılmaktadır. Dolayısıyla, yakın geçmiş ifadesinin göreceliği miras tanımının yapıldığı zaman aralığını da belirsizleştirmektedir. Bu nedenle öncelikle yakın geçmişin mirası kapsamını makalenin konusu olan mimari miras bağlamında kesinleştirmek yerinde olacaktır.

Mimari korumaya kronolojik bir perspektiften bakıldığında modern mimarinin gelişimine paralel olarak ilerleyen koruma biliminin modernizmin üretimini korumaya erkenden başladığı görülebilir. Nitekim, 1950’li yıllarda Le Corbusier Villa Savoy’un (1931) korunması için bizzat kültür bakanlığı ile iletişime geçmiş, Weissenhof Siedlung’da (1927) ilk tescil 1958’de, Bauhaus Dessau’daki (1926) yapıların tescili ise 1965’te gerçekleşmiştir. 1980’li yıllara gelindiğinde yeni kurulan DOCOMOMO Uluslararası Bilimsel Organizasyonu tarafından modern hareketin mimari üretiminin miras olarak korunmasına dikkat çekilmiş, 1991’de ise Avrupa Konseyi tarafından ‘yeni miras’ olan daha geniş kapsamı ile 20. yüzyıl mirasının nasıl korunacağı tartışmaya açılmıştır. ICOMOS tarafından da benimsenen 20. yüzyıl mirası ifadesi modern mirası da içine alan kapsayıcı bir çerçeve olarak kabul edilmiştir. 2004’te kurulan ICOMOS 20. Yüzyıl Bilimsel Komitesi tehdit altındaki bu mirasın korunması için çalışmalarını sürdürmektedir.

Uluslararası bilimsel kuruluşların tanımladığı miras kapsamının geçen zamana paralel olarak genişlediği, bugün brütalizm ve postmodernizm gibi modern sonrası akımların temsilcilerinin de korumaya konu olduğu görülmektedir. Örneğin, ABD’de Tarihi Koruma Eğitimi Vakfı [ing. Historic Preservation Education Foundation] tarafından ilki 1995’te gerçekleştirilen Yakın Geçmişin Korunması Sempozyumu’nda [ing. Preserving the Recent Past] 1920-1960 yılları arasında inşa edilmiş yapılar ele alınırken, etkinliğin 2000 yılında gerçekleşen ikincisinde 1970’li yıllara ait yapılar da tartışmaya dahil edilmiş, 2019’daki üçüncü Sempozyum’da ise 1990’lı yılların postmodern mimari örneklerinin korunmasına dikkat çekilmiştir. Fakat tekil örnekler üzerinden inceleme yapıldığında ‘yapının inşa edildiği tarih’ ile ‘miras kabul edildiği tarih’, diğer bir deyişle yasal olarak tescilinin gerçekleştiği tarih arasındaki sürenin kısaldığı açıkça görülmektedir.

Uluslararası alanda pek çok mimarlık örneğinin henüz inşasının üzerinden birkaç yıl geçmiş olmasına rağmen korunması için tescil edildiği görülmektedir (Alatlı, 2023). Örneğin Avusturya’da inşası 2008 yılında tamamlanan Liaunig Müzesi, mevcut müzecilik standartlarını karşılamasının yanı sıra ekonomik, sürdürülebilir ve ekolojik nitelikleri ile estetik açıdan gelişmiş bir mimariye sahip olduğu için 2012’de tescillenmiş¹, benzer bir şekilde, Azerbaycan’da inşası 2011 yılında tamamlanmış olan Bakü Kristal Salon 2012 yılında Eurovision Şarkı Yarışmasına ev sahipliği yaptıktan kısa bir süre sonra ulusal tescil listesine alınmıştır (Visone & Carughi, 2017). Türkiye’de ise Han Tümerterkin tarafından tasarlanmış ve yapımı 2001’de tamamlanmış olan Çanakkale’nin Ayvıcak İlçesi, Büyükhüsün Köyü’ndeki B2 Evi yapımından yalnızca 16 yıl sonra 2017’de tescil edilerek koruma altına alınmıştır.

Yakın geçmişin göreceliğine geri dönülecek olursa, miras kabulünde zamansal sınırların ortadan kalktığı göz önünde bulundurulduğunda ‘yakın geçmişin mirası’ için hatırlanan geçmiş ile bir çerçeve çizilmesi mümkündür. Bugünden geriye bakıldığında her yaşta günümüz insanının üretimine tanık olduğu mimari için miras değerlendirmesi yapılabilir. Bu doğrultuda, bugün 90 yaşında bir kişinin oluşumuna tanıklık ettiği 20. yüzyıl ortası yapılarından 21. yüzyılın yapılarına, yaklaşık 1945-2024 arasını kapsayan dönemde üretilmiş ve taşıdığı miras değerleri ile öne çıkan mimarlık örnekleri yakın geçmişin mirası olarak kabul edilebilir.

Şekil 1. Yakın Geçmişin Mirasının Kapsamı (Alatlı, 2024).

Yakın Geçmişin Mirasına Karar Vermek: Neyi Koruruz?

İnsanoğlunun 20. yüzyılda inşa ettiği toplam yapı sayısının 20. yüzyıla dek inşa ettiği yapı sayısından fazla olduğu düşünülmektedir (Koolhaas, 2002; de Jonge, 2017). İstatistiki olarak doğrulanması mümkün olmayan bu bilgi için tersine bir değerlendirme yapılabilir. Günümüzde kentlerdeki nüfus artış hızı göz önünde bulundurulduğunda, 2060 yılında dünyadaki yapı stoğunun iki katına çıkması beklenmektedir². Yapıların ekonomik ömürlerinin fiziksel ömürlerinden kısa sürdüğü çağımızda, bu artış hızı ile hangi yapıların gelecek yüzyıllara ulaşacağına nasıl karar verilebilir?

Koruma alanında yaygın olarak benimsenen anlayış mirasın değer ve önemini ortaya konulabilmesi için alanında uzman bilim insanları, bilimsel kuruluşlar ve kamu kuruluşları tarafından ölçütler belirlenmesidir. Ölçütler yerel, ulusal ve uluslararası ölçeklerde farklılık gösterebildiği gibi mirasın niteliklerine göre de (anıtsal veya sivil mimarlık örneği gibi) değişkenlik gösterebilmektedir. Yakın geçmişin mimarisi söz konusu olduğunda mevcut ölçütlerin bu mirası kapsayıp kapsamadığı önemli bir soru olarak karşımıza çıkmakla birlikte, miras kabulündeki kapsayıcılığın sorgulanmasına neden olan ilk ölçütün zaman sınırları olduğu söylenebilir.

Bir yapının ne zaman yasal olarak miras kabul edilebileceğini belirleyen zaman sınırları tüm dünyada farklılık göstermektedir. Türkiye (1899), Romanya (1960), Bosna Hersek (1990) gibi bazı ülkelerde eserlerin üretim tarihleri sınır kabul edilirken, bazı ülkelerde de eserin inşasının üzerinden geçen süreye dikkat edilmektedir. Örneğin İngiltere'de 30 yıl, Rusya'da 40 yıl, ABD'de 50 yıl, İtalya'da 70 yıl, İzlanda'da 100 yıl sınırı bulunmaktadır. Avusturya, Çin, Brezilya, Kanada, Gürcistan, Avusturalya gibi pek çok ülkede ise eserlerin üretim tarihleri ve miras kabul edilmeleri arasında sınır oluşturacak bir süre bulunmamaktadır. (Visone & Carughi, 2017)

Zaman sınırları yasal birer ölçüt olsa da aşılması imkânsız değildir. Nitekim Türkiye'de 1990'dan sonra üretilmiş tescilli yapılar bulunduğ gibi İngiltere'de 30 yıl kuralı olarak adlandırılan yasa Alexandra Road Konut Sitesi için esnetilerek 16 yaşında tescil edilmesi sağlanmıştır (Croft, 1996). Öte yandan bu sınırlar karar vericiler tarafından miras aleyhinde yorumlanarak korumaya engel teşkil edilmektedir. Örneğin ABD'de halen geçerli olan "son 50 yıl içerisinde tarihi önem kazanmış eserlerin önemli olay ya da kişilerle ilişkisi ortaya konulmadığı sürece tescil için dikkate alınmayacağı" koşulunun yanlış yorumlanarak neredeyse kötü niyetle kullanıldığına dair eleştiriler yapılmaktadır (Sprinkle, 2007).

Şekil 2. B2 Evi, Büyükhüsün Köyü, Ayvacık, Çanakkale (Alatlı, 2024).

Koruma ölçütleri geniş bir çerçevede yakın geçmişin mimarisinin miras kabulü bağlamında incelendiğinde uluslararası bilimsel kuruluşlar, ülkeler, hatta aynı ülke içerisindeki eyaletler arasında dahi farklılıklar olduğu görülmektedir (Baturayoglu Yöney, 2016; Alatlı, 2023). Belge değeri ve tarihi değeri oluşturan tarihi önem, enderlik, kültürel önem gibi ölçütlerden, estetik ve mimari değerleri oluşturan mimari nitelikler, özgünlük, yapıım tekniği ve malzeme özelliklerine bu yazı kapsamında teker teker ele alınması güç birçok ölçüt miras kabulünde kullanılmaktadır. Venedik Tüzüğü'nde (1964) mimari miras tarihi önem veya kültürel anlam taşıyan tarihi

anıtlar olarak tanımlanırken, Amsterdam Bildirgesinde (1975) mimarlık mirasının tarihi ve kültürel özelliklerinin yanı sıra mimarlık açısından önemi vurgulanmıştır. Avusturalya ICOMOS tarafından oluşturulan Burra Kartasında (1981, 2013) ise “kültürel öneme sahip yer” ifadesi kullanılarak mirasın geçmiş, şimdiki ve gelecek nesiller için estetik, tarihi, bilimsel veya sosyal değerlerden oluştuğu belirtilmiştir. Mirasın önemini, taşıdığı somut ve somut olmayan tüm değerlerin oluşturduğu ve önemin ancak bütün değerlerin dengeli biçimde korunmasıyla sürdürülebileceği anlayışı (Avrami vd., 2019) 20. yüzyılın sonundan itibaren uluslararası koruma alanında yaygınlaşmıştır.

Modern hareketin mimarisinin korunması bağlamında Uluslararası DOCOMOMO mimari değerleri odağına almış, mirasın içkin değerleri olarak nitelenebilecek teknik değer, toplumsal değer, kültürel ve estetik değerler ile mirasın karşılaştırmalı önemine işaret eden kanonik değer ile tarihi ve referans değerlerini ölçüt olarak kabul etmiştir. ICOMOS 20. Yüzyıl Bilimsel Komitesi ise Madrid-New Delhi Belgesi'nde (2017) önemin belirlenmesi için “kabul gören miras tanımlama ve değerlendirme kriterlerinin kullanılmasını” önermekte, miras olan yerin tarihi, bilimsel, estetik, sosyal, spiritüel ve doğal değerlerine dikkat çekmektedir. 2010'lardan itibaren somut olmayan değerlere işaret eden, anı, bellek ve kimlik kavramları koruma alanında miras değerleri üzerine tartışmaların odağı olmuştur (Chen & Li, 2021). Özellikle bellek kavramıyla çağdaş topluluklar ve yapıları çevre arasındaki ilişkinin miras üzerinden kurulması yakın geçmişin mimari üretiminin miras olarak kabulünde önemli bir unsur oluşturmaktadır.

toplumsal olmak üzere üç temel değer³ titizlikle ortaya konulması önem taşımaktadır (Alatlı 2023, s.73). Miras kavramının zamanın ilerlemesiyle değişerek geliştiği, yeni değerlerle bütünlük kazanmaya devam ettiği unutulmamalıdır. Bu bağlamda yakın geçmişin mirasının taşıdığı potansiyel değerlerin göz önünde bulundurulması, özellikle 2021'de Türkiye'nin de imzaladığı Paris Anlaşması kapsamındaki kısa vadeli sürdürülebilirlik hedefleriyle (Birleşmiş Milletler, 2015) ilişkilendirilmesi önem taşımaktadır.

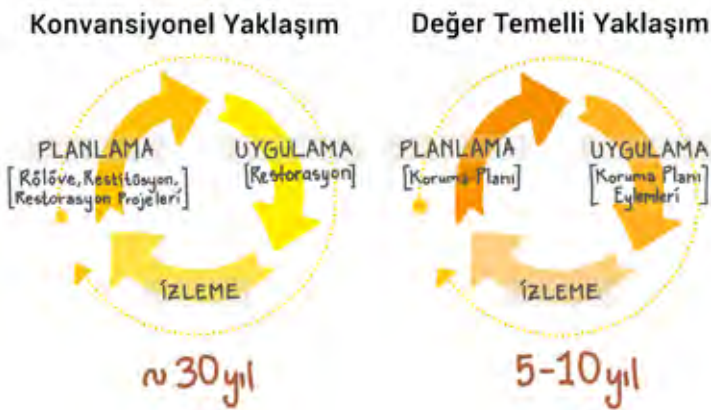
Yakın Geçmişin Mirasını Nasıl Koruyabiliriz?

Bu soruya kısaca verilebilecek yanıt “aynı şekilde” olacaktır. Uluslararası çağdaş koruma anlayışına göre yakın geçmişin mirasına kuramsal yaklaşım diğer miras türlerinden farklı değildir. Yakın geçmişin mirasını farklı kılan unsurların ise aslında koruma pratikleri ile ilişkili ortaya çıkan zorluklardan oluştuğu söylenebilir. Elbette zorluk olarak tanımladığımız unsurların göreceli olduğunu da belirtmekte yarar vardır. Örneğin kültür varlığı bir yapının tasarımcısının halen hayatta ve ulaşılabilir olması söz konusu kişinin korumaya bakışına bağlı olarak avantaj veya dezavantaj oluşturabilir.

Yakın geçmişin mirasının üretim teknolojileri ve malzemeleri açısından farklılığı bu mirasın korunmasında öne çıkan ve sıklıkla tartışılan bir konu olmuştur. Modern inşaat teknolojilerinin erken dönemlerinden itibaren ‘nasıl eskiyeceğinin’ öngörülebilmesi, öncelikle deneysel ilk örneklerin korunması sırasında tartışılmış, ilerleyen dönemlerde ise üretim kalitesinin oluşturduğu zorluklar ve gelişen teknolojilerin adaptasyonu tartışma konusu olmuştur. Günümüzde özellikle betonarme mirasın korunması konusunda geniş çaplı araştırmalar yapılmakta, bilgi ve deneyim birikimi hızla artmaktadır. 2014'te Getty Koruma Enstitüsü bünyesinde kurulan Beton Koruma İnisiyatifi bu konuda çalışmalarını sürdürmektedir. ICOMOS 20. Yüzyıl Bilimsel Komitesi 2021'de betonarme mirasın korunması için rehber olarak Cádiz Belgesi'ni yayınlamıştır.

Modern yapıların tek bir işleve yönelik tasarlanmış ve inşa edilmiş olmaları yaşamını sürdürme kapasitesini kısıtlaması nedeni ile koruma konusunda zorluk oluşturduğu yaygın bir düşüncedir. Bu sorun yapılar çağın gereksinimlerini hem işlevsel hem de yapısal konfor açısından artık karşılamadığında ortaya çıkmaktadır. Öte yandan yapıların ömürlerini belirleyen temel faktörlerden birinin ekonomik koşullar olduğu görüşü yakın geçmişin mirasının korunması açısından sıklıkla dile getirilmektedir (Cunningham 1998, s.4; Prudon 2008; Allan 2022).

Çağdaş yaşama uygun koşulların sağlanması için gerçekleştirilmek istenen müdahaleler mira-

Şekil 3. Konvansiyonel Yaklaşım ve Değer Temelli Yaklaşımın Döngüsel Farklılığı (Alatlı, 2023).

Genel bir değerlendirme yapıldığında yakın geçmişin mimarisinin miras olarak tespitinde ulusal ve yerel ölçeklerdeki miras ölçütlerinin yanı sıra uluslararası ölçekteki çağdaş koruma kuramının benimsediği kültürel önem kavramının öne çıkmakta olduğu görülmektedir. Bu anlamda, yaklaşık 80 yıllık bir dönemi kapsayan yakın geçmişin mirası için mimari, bilimsel ve

si korumaya değer kılan mimari nitelikleriyle özgünlüğüyle çelişebilmektedir. Bu konuda modern mimarlık mirası ile başlayan tartışmalar yakın geçmişin mirası için de sürmektedir. Tasarım özgünlüğünü malzeme özgünlüğünden üstün kabul eden görüşün uluslararası alanda da rekonstrüksiyonu meşrulaştırmak için kullanıldığı görülmektedir. Öte yandan bu anlamdaki rekonstrüksiyon eyleminin Türkiye’de karşı karşıya olduğumuz yıkıp yeniden inşa etmek anlayışından farklı olduğuna dikkat edilmelidir. Rekonstrüksiyonun uluslararası literatürde kısmi rekonstrüksiyonlar ve çoğunlukla malzeme ve detay değişiklikleri açısından tartışıldığı görülmektedir. Madrid New-Delhi Belgesi’nde özgünlük ve bütünlük konusundaki yaklaşım diğer miras türlerinden ayrı tutulmamış ancak özgünlüğün önemle ilişkisinin kurulmasına dikkat çekilmiştir (ICOMOS ICS20c, 2017).

Yakın geçmişin mirasının korunmasında süreci etkileyebilecek önemli bir aktör olarak müellif mimar ile karşı karşıya kalılabilmektedir. Müellif mimar kuşkusuz ki tasarım süreci, yapım teknikleri ve malzeme kararları hakkında bilgi verebilecek paha biçilmez bir kaynaktır (Alatlı & Binan, 2020). Madrid-New Delhi Belgesi’nde de değinilmiş olduğu üzere koruma planlamasında birincil kaynaklardan bilgi alınması büyük önem taşımaktadır (ICOMOS ISC20c, 2017). Öte yandan müellif mimar ya da firmanın koruma sürecini yeni bir tasarım fırsatı olarak görmesi bir tehlike oluşturmaktadır (Prudon, 2008), mirasın özgünlüğünü ya da bütünlüğünü tamamen yitirmesi veya farklı bir tasarıma dönüşmesi ile sonuçlanabilmektedir. Koruma uzmanları bu konuya sıklıkla dikkat çekmiş (Prudon, 2008; Burke & Macdonald, 2014) müellif mimara yalnızca danışılmasının daha doğru olduğunu vurgulamıştır.

20. yüzyıl ortasında bilimsel koruma anlayışı projelendirme ve uygulama süreçlerinden oluşan konvansiyonel koruma yaklaşımı (Wijesuria, vd., 2013, s. 25) çerçevesinde şekillenmiş ve Venedik Tüzüğü’ne (1964) taraf olan ülkelerce benimsenmiştir. Buna karşılık 1990’lı yıllardan itibaren postmodern anlayışın getirdiği çoğulcu düşüncenin de etkisi ile, başta Burra Kartası (1981, 2013) olmak üzere, koruma kuramına ilişkin uluslararası metinlerde, değer temelli yaklaşımın akademik ve profesyonel söylemlere egemen olduğunu söylemek mümkündür (Clavir 2002). UNESCO Dünya Mirası Konvansiyonu tarafından da benimsenen ve İngiltere, ABD ve Avusturalya gibi ülkelerde hukuki geçerliliğe sahip olan değer temelli yaklaşım 5-10 yıllık periyotlarda güncellenerek mirasın nasıl korunacağına dair ilkeleri ortaya koyan planlama anlayışına dayalıdır. (Şekil 3) Bu yaklaşım çerçevesinde oluşturulan Madrid-New Delhi Belgesi yakın geçmişin mirası için Koruma Yönetim Planı oluşturulmasını önermektedir (ICOMOS ICS20c, 2017). Koruma Yönetim Planları yasal zorunluluk olmaksızın uluslararası alanda bu mirasın korunmasında yaygın

olarak kullanılmaktadır (Borgarino & Del Curto, 2023).

Günümüzde mümkün olduğunca az müdahaleyi savunan ve bakımı önceliklendiren bir koruma anlayışı hakimdir (ICOMOS Türkiye, 2013). Bu açıdan yönetim planına dayalı değer temelli yaklaşım yakın geçmişin mimarisini kapsamlı müdahalelere gerek kalmadan, daha erken korumaya başlamak için imkân sağlamaktadır. Nitekim Uluslararası Koruma Teknolojisi Birliği [The Association for Preservation Technology International] yüzyıl ortasından bu yana üretilen yakın geçmişin mimarisinin korunması için miras niteliği taşıyan yapıların tescil için gerekli zamansal eşiklere gelmeden değerlendirilmesinin önemini vurgulamaktadır (APT Modern Heritage Technical Committee, 2017).

Sonuç Yerine

Son 10 yılda sürdürülebilirlik üst çerçevesinde iklim değişikliği, enerji ve kaynakların tüketimi konuları kültürel miras bağlamında da tartışılmaya başlanmıştır (UNESCO, 2015; Labadi vd. 2021). Koruma uzmanları yapı çevrenin en kalabalık katmanını oluşturan yakın geçmişin mimarisinin sınırlı kaynaklara sahip gezegenimizin sürdürülebilirliğin sağlanması açısından taşıdığı potansiyele dikkat çekilmektedir (APT Modern Heritage Technical Committee, 2017; Allan, 2022). Nitekim günümüzde birçok yerel ve uluslararası mimarlık bürosunun yakın geçmişin mimarisinin yeniden işlevlendirilmesi konusunda çalışmalar yaptıkları görülmektedir. Bunun yanında pek çok modern yapının koruma projesi uluslararası Mies van der Rohe ödülüne ve RIBA ulusal mimarlık ödülüne aday gösterilmiştir. Korumaya teşvik eden örneklerin artması olumlu bir gelişme olmakla birlikte yakın geçmişin mirasına bilimsel yaklaşımın önemi unutulmamalıdır. Bu bağlamda yakın geçmişin mirası için koruma uzmanları ve mimarların ortak bir zeminde iş birliği sağlaması büyük önem taşımaktadır (Alatlı, 2023). Mevcut yapı stoğunun tarihsel ve kültürel değer açısından anlam ve önemi çerçevesinde korunarak gelecek kuşaklara aktarılması sadece kültür mirasının korunması değil, aynı zamanda kentsel peyzajın sürekliliğini sağlayarak, sürdürülebilir bir tasarım anlayışının hayata geçirilmesi potansiyelini de taşımaktadır.■

**H. İlke ALATLI, Arş. Gör. Dr.,
MSGSÜ, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık
Bölümü.**

**Demet ULUSOY BİNAN, Prof. Dr.,
MSGSÜ, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık
Bölümü.**

Kaynakça

- Alathi, H.İ.; Binan, D. (2020) The Original Architect's Role in Conservation of The Recent Architectural Heritage. ICONARCH IV International Congress of Architecture and Planning – Space and Progress. (pp. 267–278). Konya Technical University, Faculty of Architecture and Design, Konya, October 13–15.
- Alatlı, H. İ. (2023). Türkiye’de Yakın Geçmişin Mimari Mirasının Korunması için Bir Yaklaşım Önerisi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). MSGSÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Allan, J. (2022). Revaluing Modern Architecture. RIBA Publishing.
- APT Modern Heritage Technical Committee (2017) “Principles for Renewing Modernism”, The Association for Preservation Technology (APT) Bulletin, Vol XLVIII, No 2-3, s. 6-7.
- Avrami, E.; Macdonald, S.; Mason, R.; Myers, D. (2019) Values in Heritage Management: Emerging Approaches and Research Directions, The Getty Conservation Institute, Los Angeles. <http://www.getty.edu/publications/occasional-papers-3/>.
- Baturayoglu Yöney, N. (2016). Modern Mimarlık Mirasının Kabulü ve Korunması. Restorasyon ve Konservasyon Çalışmaları Dergisi, 17, 62–76.
- Birleşmiş Milletler (2015) Paris Anlaşması.
- Borgarino, M. P & Del Curto, D. (2023) Conserving 20th-Century Architecture: The Conservation Management Plan. Springer International Publishing.
- Burke, S. & Macdonald, S. (2014). “Creativity and Conservation: Managing Significance at the Sydney Opera House”. Bulletin of the Association for Preservation Technology. 45. 31–37.
- Chen, D. & Li, J. (2021) Process-led value elicitation within built heritage management: a systematic literature review between 2010 and 2020, Journal of Architectural Conservation, 27(1–2), 1–16. DOI: 10.1080/13556207.2021.1909900
- Clavir, M. (2002). Preserving What is Valued: Museums, Conservation, and First Nations. Vancouver: UBC Press
- Croft, C (1996) “Alexandra Road, London”, Modern Matters : Principles and Practice in Conserving Recent Architecture. Donhead, Shaftesbury.
- Cunningham, A. (1998). Introduction. In A. Cunningham (Ed.), Modern Movement Heritage (pp. 1-9). London: Routledge.
- de Jonge, W. (2017). Sustainable renewal of the everyday Modern. Journal of Architectural Conservation, 23(1–2), 62–105.
- ICOMOS-Avustralya. (2013). The Burra Charter: The Australia ICOMOS Charter For Places Of Cultural Significance.
- ICOMOS ISC20c (2017) Madrid-New Delhi Document.
- ICOMOS ISC20c (2021) The Cádiz Document: Innovative Concrete Guidelines for the Conservation of Concrete Heritage.
- ICOMOS Türkiye (2013). Mimari Mirası Koruma Bildirgesi.
- Koolhaas, R. (2002). Junkspace. October, (100), 175–190. doi:10.1162/016228702320218457
- Labadi, S., Giliberto, F., Rosetti, I., Shetabi, L., Yildirim, E. (2021). Heritage and the Sustainable Development Goals: Policy Guidance for Heritage and Development Actors. ICOMOS, Paris.
- Prudon, T.H.M. (2008). Preservation of Modern Architecture. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, Inc.
- Sprinkle, J. H. (2007). “Of Exceptional Importance”: The Origins of the “Fifty-Year Rule” in Historic Preservation. The Public Historian, 29(2), 81–103. <http://doi.org/10.1525/tph.2007.29.2.81>
- UNESCO (2015) Policy on the integration of a sustainable development perspective into the processes of the World Heritage Convention.
- Visone, M., Carughi, U. (2017) Time Frames: Conservation Policies for Twentieth-Century Architectural Heritage, Routledge.
- Wijesuria, G., Thompson, J., & Young, C. (2013). Managing Cultural World Heritage. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

Notlar

- 1- <https://architektur-kaernten.at/kontakt/presse/museum-liaunig-unter-denkmalschutz-gestellt> (Erişim Tarihi: 19 Ağustos 2024)
- 2- <https://www.gatesnotes.com/2019-Annual-Letter> (Erişim Tarihi: 25 Temmuz 2024)
- 3- Türkiye’de Yakın Geçmişin Mimari Mirasının Korunması Üzerine Bir Yaklaşım Önerisi başlıklı doktora tez çalışması kapsamında yapılan içerik analizi sonucunda ulaşılan bu üç temel değer birbiri ile ilişkili alt değerlerden oluşmaktadır. Mimari değerler estetik ve sanatsal, tasarım, teknolojik ve kullanım değeri gibi değerlerden oluşmakta; Bilimsel değerler belge değeri, tarihi değer, eğitim değeri gibi değerleri içermekte; Toplumsal değerler ise anı değeri, sembolik değer, spiritüel değer ve ekonomik değerlerden oluşmaktadır. Ayrıca, kanonik değer, referans değeri, mekânsal süreklilik değeri gibi ortak değerlerden de söz edilebilmektedir. (Alatlı 2023, s.73)

Current Theoretical Discussions on the Conservation of Recent Architectural Heritage

Beginning in the 1970s, the preservation of modern architecture became a topic of discussion, and today, the preservation of architecture produced after the modernist era in various styles—particularly Brutalism and Postmodernism—has become a significant concern. Considering examples such as the Liaunig Museum in Austria (built in 2008, registered in 2012), it is evident that the time span between the construction of a building and its recognition as heritage has shortened. These relatively recent forms of heritage, created within the lifetimes of current generations and ingrained in their memories, yet potentially outside traditional heritage criteria, are recognized as the heritage of the recent past.

Although the preservation of heritage of the recent past is recognized as an important issue, the debates in this area are intensifying and becoming increasingly complex. According to contemporary conservation theory, the theoretical approach to the heritage of the recent past does not differ from that of other types of heritage. However, it can be argued that what distinguishes the heritage of the recent past are the challenges that emerge specifically in relation to conservation practices. It can be stated that these challenges can be overcome by adopting value-based approaches and conservation management plans, while also addressing the sustainability of multilayered cities through the heritage of the recent past.